

Bjarni Þór Einarsson,
byggingarfulltrúi
Aðalstræti 63
450 Patreksfjörður

Umhverfisstofnun
Áb. _____
14 DES. 2009
54.22
Tilv. _____

UMHVERFISSTOFNUN

Reykjavík, 9. desember 2009
Tilvísun: UST20091100025/ksj

Tillaga að breytingu á aðalskipulagi Vesturbyggðar 2006 - 2018. Tjaldstæði að Hnjóti og tjaldstæði að Melanesi. Frístundabyggð í Dufansdal - Efri.

Vísað er til erindis byggingarfulltrúa er barst 9. nóvember sl. þar sem óskað er um sagnar um tillögu að breyttu aðalskipulagi Vesturbyggðar 2006 - 2018. Í breytingartillögunni felst að gert er ráð fyrir nýju tjaldstæði að Hnjóti alls 1,2 ha, sem staðsett verður á gömlu túni. Einnig er gert ráð fyrir nýju tjaldstæði að Melanesi alls 1,2 ha sem einnig er staðsett á gömlu túni. Auk þess er gert ráð fyrir nýrri frístundabyggð í Dufansdal alls 27,5 ha.

Náttúruminjar

Eins og fram kemur á uppdrætti er fylgir erindinu er Hafnarvaðall í Örlygshöfn svæði nr. 308 á náttúruminjaskrá, og eru forsendur fyrir vernd leirur og skeljasandsfjörur með fjölskrúðugu lífríki. Einnig er hverfisvernd á svæðinu vegna náttúruminja. Í tillögunni felst að tjaldstæði verði komið upp á Hnjóti. Að mati Umhverfisstofnunar er afar mikilvægt að öllu raski við framkvæmdir verði haldið í lámarki. Einnig er svæðið við Melanes þar sem einnig á að koma upp tjaldstæði á svæði á náttúruminjaskrá, eða eins og segir í skránni: „Bæjarvaðall Vesturbyggð, V. Barðastrandasýslu. Fjörur í Bæjarvaðli ásamt Rifi og Melanesrifi. Víðáttumiklar, rauðleitar skeljasandsfjörur og árlón með fjölbreyttu dýralífi.“ Ráðgert er að nýtt tjaldstæði verði á gömlu túni, en hér eins og að Hnjóti er afar mikilvægt að öllu raski við framkvæmdir verði eins lítið og kostur er. Umhverfisstofnun bendir á að ofangreind tjaldstæði eru á svæðum sem eru innan svæðisins Látrabjarg - Rauðasandur sem er á náttúruverndaráætlun 2009 - 2013 og er tillaga um að vernda svæðið sem þjóðgarð (friðland).

Frístundabyggð

Í ofangreindri breytingartillögu felst einnig að nýtt svæði er ráðgert undir frístundabyggð í Dufansdal. Í greinargerð á uppdrætti er fylgir tillögunni kemur fram að á því 27,5 ha svæði eru að hluta til gömul tún en einnig er áætlað að frístundabyggðin nái yfir svæði sem er vaxið birkikjarri og mýrlendi. Umhverfisstofnun bendir á að verndargildi og útivistargildi svæðis sem vaxið er birkikjarri er mikið og minnir á að náttúrulegir birkiskógar þekja nú aðeins 1,2% af landinu eða um 1200 km², sem er einungis um 5% af áætluðu flatarmáli þeirra við landnám. Samkvæmt 39. gr. laga um náttúruvernd skal Umhverfisstofnun ásamt Skógrækt ríkisins vinna að verndun og eftirliti með náttúrulegum birkiskógum og skógum til útivistar.

Í riti um sjálfbæra þróun í íslensku samfélagi, sem gefið er út af umhverfisráðuneyti (Velferð til framtíðar: Stefnumörkun til 2020.) eru skilgreind markmið á sviði sjálfbærrar þróunar og leiðir að þeim. Eitt þessara markmiða (bls 37) er að: *“Forðast verði eins og kostur er að skerða frekar votlendi, birkiskóga og önnur lykilvistkerfi Íslands”*. Ennfremur segir (bls 38) *“Markvissar tilraunir og aðgerðir við endurheimt birkiskóga verði hafnar á næstu árum. Mótuð verði stefna um endurheimt upprunalegra vistkerfa, s.s. birkiskóga, sem verði hluti af almennri stefnu um endurheimt landgæða þar sem tekið verður á aðferðafræði, tegundavali og öðrum atriðum. Þar sem mikilvægum vistkerfum er raskað með framkvæmdum skal vera almenn regla að framkvæmdaraðili reyni að endurheimta sambærileg landsvæði”*

Í skýrslu frá umhverfisráðuneytinu frá mars 2007, sem ber heitið *“Vernd og endurheimt íslenskra birkiskóga”* kemur fram að *“hinn 15. júní 2006 skipaði umhverfisráðherra nefnd sem var falið*

-Að kortleggja ógnir sem steðja að íslenskum birkiskógum

-Að móta tillögur um hvernig megi efla vernd og endurheimt birkiskóga á Íslandi

-Að gera tillögur að leiðbeiningum vegna athafna sem hafa áhrif á birkiskóga.”

Í áður nefndri skýrslu kemur fram að nefndin leggur áherslu á að *“Unnið verði áfram að friðun birkiskóga í samræmi við verndartillögur á Náttúruverndaráætlun 2004-2008”*.

Einnig kemur fram að nefndin leggur til að *“Sett verði opinbert markmið um að birkiskógar þeki í framtíðinni 10% af flatarmáli landsins”* og að *“Við endurheimt birkiskóga verði lögð áhersla á stór, samfelld svæði.”*

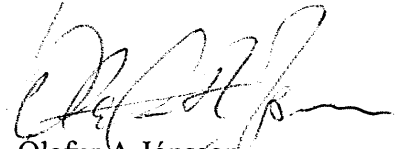
Í skýrslu umhverfisráðuneytisins kemur enn fremur fram að meðal helstu ógna sem steðja að íslenskum birkiskógum sé að *“birkiskógum er raskað eða eytt vegna framkvæmda og má í því tilliti nefna ruðning birkiskóga vegna vegagerðar, stækkunar þéttbýlis og frístundabyggðar”*. Í niðurlagi skýrslunnar eru tillögur ásamt greinargerð þar sem segir *“Fyrir framtíð birkivistkerfisins á Íslandi telur nefndin mikilvægt að vernda birkiskóga sem fyrir eru og auka útbreiðslu þeirra.”* Lögð er áhersla á að *“Gamlir íslenskir birkiskógar eru auðlind, sem fela í sér bæði náttúru og nýtingararfleifð sem ekki er annars staðar að finna.”*

Ljóst er því að stjórnvöld hafa miklar áhyggjur af þróun birkiskóga hér á landi, og að lögð er mikil áhersla á verndun þeirra og endurheimt. Með framangreindri stefnumörkun hafa stjórnvöld markað stefnu um verndun birkiskóga, samanber 39. gr laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Með tilliti til þess telur Umhverfisstofnun að skipuleggja eigi svæði fyrir frístundabyggð utan náttúrulegra birkiskóga og kjarri vaxinna svæða, en ekki innan þeirra. Mótvægisáðgerðir eða uppgræðsla í stað þeirra vistkerfa sem raskast bæta aldrei fyrir þann skaða sem verður vegna framkvæmda og því telur Umhverfisstofnun að leggja beri áherslu á verndun vistkerfa sem hafa verndargildi þ.m.t. birkiskóga.

Umhverfisstofnun mælir með að í greinargerð með skipulagstillögunni verði lögð áhersla á að skerða ekki skóg, að öðrum kosti, verði vegir, hús og göngustígar skipulagðir kringum kjarr og skóg svo skerðing skógar verði eins lítil og kostur er.

Virðingarfyllst

Kristín S Jónsdóttir
Sérfræðingur

Ólafur A Jónsson
Deildarstjóri

Afrit: Skipulagsstofnun,
Ráðbarður,
Landmótun